

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

 Сергій ГУБАРЄВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВБ 10. Кардіореабілітація

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальність I7 Терапія та реабілітація
освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»
форма(и) здобуття освіти денна

Київ-2025 рік

ЗМІСТ

1	Загальна інформація про навчальну дисципліну	4
2	Опис навчальної дисципліни	5
2.1	Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	5
2.2	Міждисциплінарні зв'язки:	6
3	Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми	7
4	Програмні результати навчання відповідно до освітньої програми	7
5	Структура та обсяг навчальної дисципліни	7
5.1	Тематика семінарських занять	9
5.2	Тематика практичних занять	12
5.3	Тематика лабораторних занять	12
5.4	Тематика самостійної роботи здобувачів	12
6	Інформація про індивідуальне завдання	13
7	Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	15
8	Політика дисципліни	17
9	Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача	18
9.1	Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.	18
9.2	Методи контролю та оцінювання	19
9.3	Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих видів навчальних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.	20
9.4	Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми підсумкового (семестрового) контролю.	22
9.5	Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті	23
10	Рекомендовані джерела інформації	24

1 Загальна інформація про навчальну дисципліну

1.1. Назва навчальної дисципліни, код в освітній програмі	Кардіореабілітація, ВБ10
1.2. Статус навчальної дисципліни	Вибіркова дисципліна професійної підготовки
1.3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	4-й рік навчання, 7-й семестр
1.4. Обсяг навчальної дисципліни за формами здобуття освіти	очна (денна)
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин, в тому числі:	120
● аудиторні години	40
лекції	20
семінарські заняття	20
● самостійна робота	80
1.5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	залік
1.6. Інформація про консультації	Згідно затвердженого графіка консультацій
1.7. Мова викладання	українська
1.8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача(ів) (науковий ступінь, вчене звання)	Кандидат медичних наук, доцент Бібікова Вікторія Миколаївна
1.9. Контактна інформація викладача	bibikova.viktoriiia@tnu.edu.ua

2 Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Кардіореабілітація» є вибірковою дисципліною професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності І7 Терапія та реабілітація. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів системних теоретичних знань і практичних умінь щодо організації та проведення кардіореабілітації осіб із захворюваннями серцево-судинної системи на різних етапах реабілітаційного процесу.

У межах дисципліни розглядаються теоретичні, організаційно-методичні та клініко-функціональні основи кардіореабілітації, механізми лікувальної дії фізичних вправ, принципи дозування та контролю фізичного навантаження, етапність і безпека реабілітаційних втручань. Значна увага приділяється застосуванню засобів фізичної терапії при основних серцево-судинних захворюваннях, зокрема після інфаркту міокарда, при ішемічній хворобі серця, стенокардії, кардіосклерозі, гіпертонічній хворобі, нейроциркуляторній дистонії, серцевій недостатності, атеросклерозі та ендотеліальній дисфункції.

Вивчення дисципліни забезпечує оволодіння здобувачами навичками оцінювання функціонального стану пацієнтів кардіологічного профілю, вибору адекватних реабілітаційних програм, контролю ефективності та безпеки фізичних навантажень, а також уміннями застосовувати клінічні протоколи і принципи доказової медицини у професійній діяльності фізичного терапевта.

Навчальний процес реалізується у формах лекцій та семінарських занять із використанням усного опитування, тестового контролю за кожним модулем, виконання рефератів, презентації та практичних робіт. Дисципліна формує професійні компетентності, необхідні для подальшого вивчення профільних клінічних дисциплін та здійснення практичної діяльності у сфері фізичної терапії та реабілітації осіб із серцево-судинною патологією.

2.1 Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кардіореабілітація» є формування у здобувачів вищої освіти системних теоретичних знань, професійних умінь і практичних навичок щодо організації та проведення кардіореабілітації осіб із захворюваннями серцево-судинної системи з використанням засобів фізичної терапії на різних етапах реабілітаційного процесу з урахуванням клінічного стану, функціональних можливостей та принципів безпеки.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними, організаційно-методичними та клінічними засадами кардіореабілітації;
- формування розуміння механізмів лікувальної дії фізичних вправ та інших засобів фізичної терапії при серцево-судинних захворюваннях;

- оволодіння принципами побудови, дозування та контролю фізичних навантажень у процесі кардіореабілітації;
- засвоєння етапності кардіореабілітації та особливостей її реалізації у стаціонарних, амбулаторних і санаторно-курортних умовах;
- формування навичок оцінювання функціонального стану пацієнтів кардіологічного профілю та аналізу ефективності реабілітаційних втручань;
- набуття здатності застосовувати клінічні протоколи, стандарти та принципи доказової медицини у практиці фізичного терапевта;
- розвиток професійного мислення, відповідальності та дотримання принципів безпеки під час роботи з пацієнтами із серцево-судинною патологією.

Цілями вивчення дисципліни є досягнення здобувачами вищої освіти здатності:

- планувати та реалізовувати програми кардіореабілітації з урахуванням нозологічної форми захворювання, етапу реабілітації та індивідуальних особливостей пацієнта;
- здійснювати професійний контроль за перебігом реабілітаційного процесу та своєчасно коригувати фізичні навантаження;
- забезпечувати безпечне та ефективне використання засобів фізичної терапії при основних захворюваннях серцево-судинної системи;
- підготуватися до подальшого вивчення клінічних дисциплін і практичної діяльності у сфері фізичної терапії та реабілітації.

2.2 Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити дисципліни

- ОК 10. Анатомія та фізіологія людини
- ОК 15. Основи загальної патології та патофізіології
- ОК 16. Пропедевтика внутрішніх хвороб
- ОК 17. Загальна біохімія та біохімія рухової діяльності
- ОК 21. Терапевтичні вправи
- ОК 22. Методи дослідження у фізичній терапії
- ОК 28. Фізична терапія у внутрішній медицині

Постреквізити дисципліни

- ОК 25. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях нервової системи
- ОК 26. Фізична терапія, ерготерапія в акушерстві та гінекології
- ОК 30. Преформовані фізичні чинники і курортологія
- ОК 32. Основи спортивної медицини
- ОК 33. Організація надання реабілітаційної допомоги особам з особливими потребами
- ОК 36. Громадське здоров'я в системі покращення та відновлення здоров'я населення
- ОК 40. Оздоровчо-рекреаційна рухова активність

Формат проведення дисципліни

Навчальна дисципліна «Кардіореабілітація» є вибірковою дисципліною професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності І7 Терапія та реабілітація. Освітній процес з дисципліни реалізується у змішаному форматі з поєднанням аудиторних та дистанційних форм навчання із застосуванням цифрових освітніх сервісів Google Classroom та Google Meet.

Вивчення дисципліни здійснюється у формах лекцій та семінарських занять. Лекційні заняття спрямовані на формування теоретичних знань із кардіореабілітації, розкриття концептуальних, організаційно-методичних і клінічних засад фізичної терапії при серцево-судинних захворюваннях. Семінарські заняття передбачають обговорення програмного матеріалу, аналіз клінічних ситуацій, усне опитування, виконання практичних завдань та формування професійних умінь.

Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях, оцінювання виконання практичних робіт, рефератів та презентації. Проміжний контроль проводиться у формі тестування після завершення кожного модуля з використанням засобів електронного навчального середовища.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у формі заліку відповідно до чинних вимог організації освітнього процесу.

У межах дисципліни передбачено виконання таких видів навчальних завдань: два реферати за темами 1.1 та 1.3, одну презентацію за темою 1.2, а також сім практичних робіт за темами 2.1–2.7, спрямованих на формування та закріплення професійних навичок кардіореабілітації.

Дистанційна складова освітнього процесу реалізується з використанням платформи Google Classroom для розміщення навчальних матеріалів, завдань, тестів, методичних рекомендацій та зворотного зв'язку зі здобувачами вищої освіти. Проведення онлайн-занять, консультацій та обговорень здійснюється за допомогою сервісу Google Meet, що забезпечує інтерактивну взаємодію учасників освітнього процесу.

3 Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми

Вибіркова дисципліна професійної підготовки

4 Програмні результати навчання відповідно до освітньої програми

Вибіркова дисципліна професійної підготовки

5 Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма навчання	
	усього	у тому числі

	годин	Л	Сем	СР
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КАРДІОРЕАБІЛІТАЦІЇ	36	6	6	24
Тема 1.1. Кардіореабілітація як напрям фізичної терапії та медичної реабілітації. Кардіореабілітація: визначення, мета, завдання та принципи. Місце кардіореабілітації у системі фізичної терапії та охорони здоров'я. Роль фізичного терапевта у мультидисциплінарній команді. Значення кардіореабілітації для відновлення функціонального стану, працездатності та якості життя пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями	12	2	2	8
Тема 1.2. Механізми лікувальної дії фізичних вправ і рухові режими у кардіореабілітації. Фізіологічні механізми впливу фізичних вправ на серцево-судинну систему. Класифікація фізичних вправ. Рухові режими (ліжковий, напівліжковий, вільний, тренувальний), їх характеристика, показання до призначення на різних етапах реабілітації. Навантажувальні тести та методи контролю адекватності фізичного навантаження	12	2	2	8
Тема 1.3. Етапність кардіореабілітації та клініко-нормативні засади її проведення. Стаціонарний, амбулаторний та санаторно-курортний етапи кардіореабілітації. Завдання фізичної терапії на кожному етапі. Первинна і вторинна профілактика серцево-судинних захворювань. Клінічні протоколи та стандарти надання реабілітаційної допомоги. Питання безпеки у кардіореабілітації	12	2	2	8
МОДУЛЬ 2. КАРДІОРЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ОСНОВНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ	84	14	14	56
Тема 2.1. Кардіореабілітація пацієнтів після інфаркту міокарда. Фізична терапія у гострому, післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах. Особливості занять у стаціонарних, амбулаторних та санаторно-курортних умовах. Показання та протипоказання. Контроль функціонального стану	12	2	2	8
Тема 2.2. Кардіореабілітація при ішемічній хворобі серця та стенокардії. Особливості фізичної терапії при стабільній стенокардії. Дозування фізичного навантаження. Формування толерантності до фізичних вправ. Клінічні протоколи ведення пацієнтів	12	2	2	8
Тема 2.3. Кардіореабілітація при кардіосклерозі. Функціональні порушення при кардіосклерозі. Реабілітаційні завдання та методи фізичної терапії на різних етапах відновлення. Профілактика прогресування захворювання	12	2	2	8
Тема 2.4. Кардіореабілітація при гіпертонічній хворобі. Вплив фізичних вправ на регуляцію артеріального тиску. Особливості побудови програм фізичної терапії при гіпертонічній хворобі. Контроль артеріального тиску під час занять	12	2	2	8
Тема 2.5. Кардіореабілітація при нейроциркуляторній	12	2	2	8

1	2	3	4	5
дистонії. Клінічні прояви порушень судинного тону. Фізична терапія при НЦД за гіпотонічним типом. Роль рухової активності у нормалізації вегетативної регуляції				
Тема 2.6. Кардіореабілітація при серцевій недостатності. Фізична терапія при серцевій недостатності від пошкодження та перевантаження. Побудова реабілітаційних програм з урахуванням функціонального класу. Безпека та контроль навантаження	12	2	2	8
Тема 2.7. Кардіореабілітація при атеросклерозі та ендотеліальній дисфункції. Вплив фізичних вправ на судинну стінку та ендотеліальну функцію. Реабілітаційні та профілактичні програми. Роль кардіореабілітації у вторинній профілактиці серцево-судинних захворювань	12	2	2	8
РАЗОМ				
	<i>годин</i>	120	20	20
	<i>кредитів</i>	4		
<i>Підсумковий (семестровий) контроль</i>	<i>залік</i>			
				80

5.1 Тематика семінарських занять

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Очна (денна)
1.	Тема 1.1. Кардіореабілітація як напрям фізичної терапії та медичної реабілітації (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №1 Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про кардіореабілітацію як складову професійної діяльності фізичного терапевта, її мету, завдання та принципи. Зміст заняття: – обговорення поняття кардіореабілітації та її місця у системі фізичної терапії; – аналіз ролі фізичного терапевта у мультидисциплінарній реабілітаційній команді; – визначення основних завдань кардіореабілітації; – обґрунтування значення кардіореабілітації для відновлення якості життя пацієнтів	2
2.	Тема 1.2. Механізми лікувальної дії фізичних вправ і рухові режими у кардіореабілітації (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №2 Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння механізмів впливу фізичних вправ на серцево-судинну систему та принципів призначення рухових режимів. Зміст заняття: – аналіз фізіологічних механізмів лікувальної дії фізичних вправ; – характеристика основних рухових режимів у кардіореабілітації; – обговорення показань та протипоказань до фізичних навантажень;	2

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Очна (денна)
	– презентація за темою заняття та її обговорення	
3.	<p>Тема 1.3. Етапність кардіореабілітації та клініко-нормативні засади її проведення (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №3 <i>Мета заняття:</i> сформувані у здобувачів вищої освіти уявлення про етапи кардіореабілітації та нормативно-клінічні засади її реалізації. <i>Зміст заняття:</i> – характеристика стаціонарного, амбулаторного та санаторно-курортного етапів; – аналіз завдань фізичної терапії на кожному етапі кардіореабілітації; – ознайомлення з клінічними протоколами та стандартами реабілітаційної допомоги; – обговорення питань безпеки у процесі кардіореабілітації</p>	2
4.	<p>Тема 2.1. Кардіореабілітація пацієнтів після інфаркту міокарда (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №4 <i>Мета заняття:</i> сформувані у здобувачів вищої освіти практичні уявлення про особливості кардіореабілітації після інфаркту міокарда на різних етапах відновлення. <i>Зміст заняття:</i> – аналіз клінічних особливостей перебігу постінфарктного стану; – обговорення засобів фізичної терапії у гострому, післягострому та довготривалому періодах; – визначення показань та протипоказань до фізичних навантажень; – виконання практичної роботи за темою</p>	2
5.	<p>Тема 2.2. Кардіореабілітація при ішемічній хворобі серця та стенокардії (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №5 <i>Мета заняття:</i> сформувані у здобувачів вищої освіти навички планування кардіореабілітаційних заходів при ішемічній хворобі серця та стенокардії. <i>Зміст заняття:</i> – характеристика функціональних порушень при ІХС та стенокардії; – обговорення дозування фізичного навантаження; – аналіз клінічних протоколів ведення пацієнтів; – виконання практичної роботи</p>	2
6.	<p>Тема 2.3. Кардіореабілітація при кардіосклерозі (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №6 <i>Мета заняття:</i> сформувані у здобувачів вищої освіти розуміння особливостей фізичної терапії при кардіосклерозі. <i>Зміст заняття:</i> – аналіз функціональних змін серцево-судинної системи при</p>	2

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Очна (денна)
	кардіосклерозі; – обговорення реабілітаційних завдань і методів фізичної терапії; – профілактика ускладнень і прогресування захворювання; – виконання практичної роботи	
7.	Тема 2.4. Кардіореабілітація при гіпертонічній хворобі (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №7 <i>Мета заняття:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти навички застосування засобів фізичної терапії при гіпертонічній хворобі. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення впливу фізичних вправ на регуляцію артеріального тиску; – аналіз принципів побудови програм фізичної терапії; – контроль стану пацієнта під час занять; – виконання практичної роботи	2
8.	Тема 2.5. Кардіореабілітація при нейроциркуляторній дистонії (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №8 <i>Мета заняття:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про особливості кардіореабілітації при порушеннях судинного тону. <i>Зміст заняття:</i> – характеристика клінічних проявів нейроциркуляторної дистонії; – обговорення засобів фізичної терапії при НЦД; – роль рухової активності у нормалізації вегетативної регуляції; – виконання практичної роботи	2
9.	Тема 2.6. Кардіореабілітація при серцевій недостатності (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №9 <i>Мета заняття:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти навички безпечного планування фізичних навантажень при серцевій недостатності. <i>Зміст заняття:</i> – аналіз особливостей серцевої недостатності від пошкодження та перевантаження; – побудова реабілітаційних програм з урахуванням функціонального класу; – контроль та безпека фізичних навантажень; – виконання практичної роботи	2
10.	Тема 2.7. Кардіореабілітація при атеросклерозі та ендотеліальній дисфункції (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №10 <i>Мета заняття:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про роль фізичної терапії у профілактиці та реабілітації при атеросклерозі. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення впливу фізичних вправ на судинну стінку та ендотеліальну функцію;	2

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Очна (денна)
	– аналіз профілактичних і реабілітаційних програм; – роль кардіореабілітації у вторинній профілактиці; – виконання практичної роботи	
	Всього	20

5.2 Тематика практичних занять

Практичні заняття програмою не передбачені.

5.3 Тематика лабораторних занять

Лабораторні заняття програмою не передбачені.

5.4 Тематика самостійної роботи здобувачів

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Вид діяльності	Кількість годин
1	Тема 1.1. Кардіореабілітація як напрям фізичної терапії та медичної реабілітації	Самостійне опрацювання лекційних і семінарських матеріалів; аналіз ролі кардіореабілітації у системі фізичної терапії; систематизація основних понять і принципів; підготовка реферату за темою; підготовка до усного опитування	8
2	Тема 1.2. Механізми лікувальної дії фізичних вправ і рухові режими у кардіореабілітації	Опрацювання навчально-методичних матеріалів; аналіз фізіологічних механізмів впливу фізичних вправ на серцево-судинну систему; узагальнення характеристик рухових режимів; підготовка мультимедійної презентації; підготовка до тестового контролю за модулем	8
3	Тема 1.3. Етапність кардіореабілітації та клініко-нормативні засади її проведення	Самостійне опрацювання теоретичних матеріалів; аналіз етапів кардіореабілітації та їх завдань; ознайомлення з клінічними протоколами; підготовка реферату; підготовка до усного опитування	8
4	Тема 2.1. Кардіореабілітація пацієнтів після інфаркту міокарда	Опрацювання лекційних і семінарських матеріалів; аналіз особливостей фізичної терапії у різні періоди після інфаркту міокарда; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування на семінарському занятті	8
5	Тема 2.2. Кардіореабілітація при ішемічній хворобі серця та стенокардії	Самостійне опрацювання навчальних матеріалів; аналіз функціональних порушень при ІХС; обґрунтування принципів дозування фізичного навантаження; виконання практичної	8

		роботи; підготовка до тестового контролю за модулем	
6	Тема 2.3. Кардіореабілітація при кардіосклерозі	Опрацювання лекційного та семінарського матеріалу; аналіз змін функціонального стану серця при кардіосклерозі; обґрунтування реабілітаційних завдань; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування	8
7	Тема 2.4. Кардіореабілітація при гіпертонічній хворобі	Самостійне опрацювання навчально-методичних матеріалів; аналіз впливу фізичних вправ на регуляцію артеріального тиску; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування на семінарському занятті	8
8	Тема 2.5. Кардіореабілітація при нейроциркуляторній дистонії	Опрацювання лекційних і семінарських матеріалів; аналіз особливостей вегетативної регуляції; обґрунтування застосування рухової активності; виконання практичної роботи; підготовка до тестового контролю за модулем	8
9	Тема 2.6. Кардіореабілітація при серцевій недостатності	Самостійне опрацювання навчальних матеріалів; аналіз принципів побудови програм фізичної терапії залежно від функціонального класу; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування	8
10	Тема 2.7. Кардіореабілітація при атеросклерозі та ендотеліальній дисфункції	Опрацювання теоретичного матеріалу; аналіз ролі фізичної терапії у вторинній профілактиці; узагальнення впливу фізичних вправ на судинну стінку; виконання практичної роботи; підготовка до підсумкового контролю (заліку)	8
		Всього	80

6 Інформація про індивідуальне завдання

Робочою програмою навчальної дисципліни «Кардіореабілітація» передбачено виконання індивідуальних навчальних завдань як складової поточного та проміжного контролю результатів навчання. Індивідуальні завдання спрямовані на поглиблення та систематизацію знань здобувачів вищої освіти щодо теоретичних, організаційно-методичних і клінічних засад кардіореабілітації, формування здатності аналізувати функціональний стан пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями та обґрунтовувати вибір засобів фізичної терапії з урахуванням етапу реабілітації, клінічного перебігу захворювання і принципів безпеки. Виконання індивідуальних завдань сприяє розвитку аналітичного та клінічного мислення, уміння працювати з

нормативно-клінічними протоколами, узагальнювати наукову інформацію та застосовувати її у професійній діяльності фізичного терапевта.

6.1 Орієнтовні теми практичних завдань (ситуативних кейсів)

(відповідають темам 2.1–2.7)

Практичні роботи мають аналітико-прикладний характер і спрямовані на формування професійних умінь оцінювання функціонального стану пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями, планування та обґрунтування програм кардіореабілітації з позицій фізичної терапії, безпеки та доказової практики.

Орієнтовні завдання до практичних робіт:

1. Аналіз клініко-функціонального стану пацієнта після інфаркту міокарда та визначення реабілітаційних цілей на різних етапах відновлення.
2. Обґрунтування вибору засобів фізичної терапії при ішемічній хворобі серця з урахуванням толерантності до фізичного навантаження.
3. Оцінювання функціональних обмежень при кардіосклерозі та планування реабілітаційної програми фізичної терапії.
4. Аналіз показників артеріального тиску та реакції серцево-судинної системи на фізичне навантаження у пацієнтів з гіпертонічною хворобою.
5. Розроблення програми фізичної терапії при нейроциркуляторній дистонії з урахуванням особливостей вегетативної регуляції.
6. Оцінювання функціонального класу серцевої недостатності та визначення допустимого рівня фізичних навантажень у процесі кардіореабілітації.
7. Аналіз впливу фізичних вправ на судинну функцію при атеросклерозі та ендотеліальній дисфункції у контексті вторинної профілактики.

6.2 Орієнтовні теми рефератів

(відповідають темам 1.1, 1.3)

Реферати спрямовані на поглиблення теоретичних знань, формування клінічного мислення та здатності інтегрувати організаційно-методичні й нормативні засади кардіореабілітації у професійну діяльність фізичного терапевта.

Орієнтовні теми рефератів:

1. Кардіореабілітація як складова сучасної системи фізичної терапії та медичної реабілітації.
2. Місце фізичного терапевта у мультидисциплінарній команді кардіореабілітації.
3. Етапність кардіореабілітації: завдання, особливості та міжетапна наступність.
4. Принципи безпеки та ризик-менеджмент у процесі кардіореабілітації.
5. Клінічні протоколи кардіореабілітації як основа доказової практики.
6. Роль кардіореабілітації у первинній та вторинній профілактиці серцево-судинних захворювань.
7. Функціональна оцінка пацієнтів кардіологічного профілю у практиці фізичного терапевта.
8. Організаційні моделі кардіореабілітації в Україні та за кордоном.
9. Значення контролю фізичних навантажень у кардіореабілітації.

10. Якість життя пацієнтів як ціль кардіореабілітаційного процесу.
(Для робочої програми обираються 2 теми відповідно до тем 1.1 та 1.3.)

6.3 Орієнтовні теми презентацій

(відповідають темі 1.2)

Мультимедійні презентації спрямовані на візуалізацію механізмів лікувальної дії фізичних вправ, рухових режимів і принципів дозування навантажень у кардіореабілітації.

Орієнтовні теми презентацій:

1. Механізми впливу фізичних вправ на серцево-судинну систему у кардіореабілітації.
2. Рухові режими у кардіореабілітації: характеристика та показання до застосування.
3. Фізіологічні реакції серцево-судинної системи на фізичне навантаження.
4. Навантажувальні тести у кардіореабілітації: можливості та обмеження.
5. Контроль адекватності фізичних навантажень у практиці фізичного терапевта.
6. Безпечне дозування фізичних вправ у пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями.
7. Фізична активність як чинник профілактики серцево-судинних захворювань.
8. Роль фізичних вправ у відновленні функціонального стану серця.

7 Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Засоби навчання:

Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни «Кардіореабілітація» відповідає її змісту, професійній спрямованості та програмним результатам навчання і забезпечує формування у здобувачів вищої освіти практичних компетентностей фізичного терапевта у роботі з пацієнтами кардіологічного профілю. Найвне обладнання використовується для дозування фізичних навантажень, розвитку аеробної витривалості, координації рухів, стабілізації положення тіла, а також для відпрацювання елементів індивідуальних і групових програм кардіореабілітації з дотриманням принципів безпеки та поетапності.

У процесі викладання дисципліни застосовується реабілітаційне та навчальне обладнання кафедри, яке дозволяє моделювати клініко-реабілітаційні ситуації різного рівня складності, здійснювати функціональне тренування, а також формувати навички контролю фізичного навантаження та оцінювання функціонального стану.

Для проведення лекційних, семінарських і практичних занять використовуються:

- шведська стінка Ladas Lider (код LA-14) для виконання загальнорозвивальних і відновлювальних вправ;

- степ-платформа Generation Fitness FF22H2B для тренування аеробної витривалості та функціональної мобільності;
- реабілітаційні бруси з перешкодами Антон БРХП для навчання ходьбі та відновлення рухових навичок;
- інверсійний стіл Fit-On Taurus для відпрацювання окремих положень тіла та розвантаження опорно-рухового апарату;
- реабілітаційні сходи з різним кроком Tia-Sport для відновлення нижніх кінцівок;
- балансувальна платформа кільце SNS YJ05-G для розвитку координації та рівноваги;
- м'ячі для фітнесу FitGo (650 мм) для виконання вправ у різних вихідних положеннях;
- обважнювачі-манжети для рук і ніг Zelart та FitGo для дозованого функціонального тренування;
- медболи IronMaster (1 кг) та Record Medicine Ball (3 кг) для розвитку силової витривалості;
- набір гантелей PowerPlay Fitness Dumbbells (12 кг) для силових і комбінованих вправ;
- масажні ролики EasyFit Grid Roller Extreme та PowerPlay Mini EPP Foam Roller для елементів міофасціального розслаблення;
- напівсфери масажні EasyFit для тренування стабілізації;
- валики та напіввалики для реабілітації і масажу EasyFit та 4Fizio;
- масажні м'ячі EasyFit Goober та Zelart Duoball;
- ролер для ходьби 4Fizio;
- ростомір медичний підлоговий Aton РМ-П;
- рулетка спортивна (стрічка мірна) геодезична Star Brand.

Зазначене обладнання забезпечує можливість практичного опрацювання тем дисципліни, зокрема виконання практичних робіт за темами 2.1–2.7, формування навичок дозування фізичних навантажень, контролю реакцій серцево-судинної системи та реалізації індивідуальних програм кардіореабілітації.

Для реалізації дисципліни у змішаному форматі використовуються цифрові засоби навчання, зокрема платформи Google Classroom та Google Meet, які забезпечують організацію освітнього процесу, доступ до навчально-методичних матеріалів, виконання тестового контролю, подання індивідуальних завдань, проведення онлайн-занять і консультацій.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення:

- 1) Робоча програма навчальної дисципліни
- 2) Силабус дисципліни
- 3) Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи
- 4) Перелік основної й додаткової літератури вказано в робочій програмі,

8 Політика дисципліни

Політика щодо	Зміст політики
Політика щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни «Кардіореабілітація» зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, самостійності та відповідальності при виконанні всіх видів навчальної діяльності. Письмові роботи, презентації, практичні та аналітико-прикладні завдання мають виконуватися на основі власного опрацювання навчального матеріалу з дотриманням норм наукової етики та академічного цитування. Неприпустимими є плагіат, списування, використання чужих результатів без посилання на джерела, фальсифікація даних або формальне відтворення матеріалу без його осмислення. У разі виявлення порушень застосовуються заходи відповідно до внутрішніх нормативних документів закладу вищої освіти.
Використання інструментів штучного інтелекту при виконанні завдань з дисципліни	Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися здобувачами вищої освіти як допоміжний засіб для пошуку та попереднього структурування інформації, уточнення термінології, аналізу наукових джерел і підготовки до занять з кардіореабілітації. Остаточні результати навчальних завдань повинні відображати самостійне клінічне мислення, розуміння принципів кардіореабілітації та обґрунтовані власні висновки. Роботи, що містять некритично використаний або повністю згенерований контент без авторської інтерпретації, не зараховуються.
Використання матеріалів з джерел відкритого доступу	Використання матеріалів з відкритих інформаційних ресурсів дозволяється за умови їх наукової обґрунтованості, актуальності та відповідності тематиці дисципліни «Кардіореабілітація». Усі запозичені матеріали повинні супроводжуватися коректними бібліографічними посиланнями відповідно до встановлених вимог. Некоректне цитування, відсутність посилань або використання недостовірних джерел розглядається як порушення принципів академічної доброчесності.
Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології	Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися норм професійної етики, взаємної поваги та коректної комунікації під час очних і дистанційних занять. Особлива увага приділяється етичному ставленню до питань, пов'язаних із серцево-судинними захворюваннями, станом здоров'я пацієнтів, обговоренням клінічних випадків та дотриманню принципів конфіденційності навчальної та клінічної інформації.
Відвідування	Відвідування лекційних і семінарських занять є важливою складовою формування професійних компетентностей у сфері кардіореабілітації. Заняття можуть проводитися в очному та дистанційному форматах. У разі пропуску занять з поважних причин здобувач вищої освіти зобов'язаний завчасно повідомити викладача та виконати визначені форми відпрацювання у погоджені строки.

Дедлайни	Навчальні, індивідуальні та самостійні завдання виконуються у строки, визначені робочою програмою дисципліни та оголошені в освітньому середовищі Google Classroom. Недотримання встановлених термінів без обґрунтованих причин може призвести до зниження оцінки або незарахування відповідного виду навчальної роботи.
Визнання та перезарахування здобувачу результатів навчання з навчальної дисципліни	Результати навчання, здобуті здобувачем вищої освіти в інших закладах вищої освіти або в межах програм академічної мобільності, можуть бути визнані та перезараховані за умови відповідності їх змісту та обсягу програмним результатам дисципліни «Кардіореабілітація» відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету (платформи: Physiopedia Plus, Академія НСЗУ, Prometheus)
Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті	Результати навчання, набуті у процесі неформальної та/або інформальної освіти (курси, тренінги, сертифікаційні програми з кардіореабілітації, фізичної терапії, реабілітаційної медицини, доказової практики), можуть бути зараховані за умови підтвердження їх відповідності програмним результатам дисципліни та проходження встановленої процедури оцінювання.
Порядок відпрацювання пропущених занять	Пропущені лекційні та семінарські заняття відпрацьовуються шляхом виконання індивідуальних аналітико-прикладних завдань, підготовки рефератів, презентацій, виконання практичних робіт або усного опитування за відповідними темами у формах і строки, погоджені з викладачем дисципліни.
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється комплексно з урахуванням результатів поточного усного опитування на семінарських заняттях, тестового контролю після кожного модуля, підсумкового контролю у формі заліку, а також якості виконання практичних робіт, рефератів і презентацій відповідно до вимог робочої програми дисципліни «Кардіореабілітація».

9 Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача

9.1 Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Кардіореабілітація» здійснюється поетапно та охоплює всі види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти протягом семестру. Система контролю побудована з урахуванням професійної спрямованості дисципліни та орієнтована на перевірку не лише обсягу засвоєних знань, а й уміння застосовувати їх у контексті фізичної терапії та реабілітації пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями.

Поточний контроль проводиться під час семінарських занять і спрямований на оцінювання систематичності навчальної роботи, рівня розуміння теоретичних положень кардіореабілітації, активності в обговоренні клінічно орієнтованих питань та здатності аргументовано пояснювати вибір реабілітаційних підходів. У межах поточного контролю враховуються результати усного опитування, виконання та захист практичних робіт, якість підготовки рефератів і презентацій відповідно до тем дисципліни.

Проміжний контроль здійснюється після завершення кожного навчального модуля у формі тестування. Його метою є перевірка цілісності засвоєння програмного матеріалу, розуміння ключових понять і принципів кардіореабілітації, а також здатності встановлювати логічні зв'язки між теоретичними положеннями та практичними аспектами фізичної терапії.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі заліку. До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі передбачені робочою програмою види навчальної роботи та продемонстрували досягнення визначених програмних результатів навчання. Підсумкова оцінка формується на основі результатів поточного та проміжного контролю відповідно до встановлених критеріїв оцінювання.

9.2 Методи контролю та оцінювання

Для оцінювання результатів навчання з дисципліни «Кардіореабілітація» застосовується поєднання методів контролю, що забезпечують комплексну та об'єктивну перевірку рівня підготовки здобувачів вищої освіти. Такий підхід дає змогу оцінити як теоретичні знання, так і сформованість професійних умінь, необхідних для майбутньої практичної діяльності фізичного терапевта.

Основними методами контролю є усне опитування під час семінарських занять, оцінювання виконання і захисту практичних робіт аналітико-прикладного характеру, перевірка письмових рефератів та мультимедійних презентацій, а також тестовий контроль за результатами опрацювання навчальних модулів. У процесі оцінювання враховується вміння здобувачів аналізувати функціональний стан пацієнтів кардіологічного профілю, коректно використовувати фахову термінологію, логічно структурувати навчальний матеріал та формулювати обґрунтовані професійні висновки.

Застосування різних методів контролю створює умови для прозорого й неупередженого оцінювання, сприяє активній навчальній взаємодії у змішаному форматі навчання та забезпечує своєчасний зворотний зв'язок між викладачем і здобувачами вищої освіти з метою коригування навчального процесу та індивідуальної освітньої траєкторії.

9.3 Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих видів навчальних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з дисципліни «Кардіореабілітація» здійснюється з урахуванням рівня засвоєння теоретичних положень кардіореабілітації, сформованості клінічно орієнтованого мислення, здатності аналізувати функціональний стан пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями та обґрунтовувати вибір засобів фізичної терапії з позицій безпеки, етапності й доказової практики. Під час оцінювання враховується логічність викладу матеріалу, коректність використання фахової термінології, здатність інтегрувати теоретичні знання з практичними реабілітаційними завданнями, а також дотримання принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання захисту рефератів та мультимедійної презентації

1 бал – робота має фрагментарний або переважно описовий характер; тема розкрита поверхово; відсутній аналіз принципів кардіореабілітації або їх клінічного застосування; структура матеріалу є невиразною; допущені помилки у використанні фахової термінології; під час захисту здобувач не демонструє розуміння ролі фізичної терапії у кардіореабілітації.

2 бали – робота відповідає темі, основні положення викладені коректно, проте аналіз і узагальнення є недостатньо глибокими; структура загалом дотримана; під час захисту здобувач демонструє базове розуміння матеріалу, але аргументація, клінічні приклади та висновки потребують доопрацювання.

3 бали – робота повністю відповідає темі та меті; матеріал викладено логічно, послідовно й структуровано; продемонстровано розуміння принципів і механізмів кардіореабілітації; фахова термінологія використовується коректно; під час захисту здобувач аргументовано формулює висновки та демонструє здатність пов'язувати теоретичні положення з професійною діяльністю фізичного терапевта.

Критерії оцінювання усних відповідей під час семінарських занять

1 бал – відповідь є неповною, несистемною; здобувач не орієнтується в основних поняттях кардіореабілітації; допускає суттєві помилки у тлумаченні принципів дозування фізичних навантажень і безпеки.

2 бали – відповідь загалом відповідає поставленому запитанню, але має переважно репродуктивний характер; аналіз клінічних аспектів є обмеженим; можливі неточності у використанні термінології або прикладів.

3 бали – відповідь є повною, логічно структурованою та аргументованою; здобувач демонструє глибоке розуміння теоретичних і практичних основ кардіореабілітації; коректно використовує фахову термінологію та формулює обґрунтовані професійні висновки.

Критерії оцінювання доповнень до відповідей під час семінарського обговорення

1 бал – доповнення має загальний або фрагментарний характер, не містить чіткої аналітичної складової та слабо пов’язане з тематикою заняття.

2 бали – доповнення є змістовним і доречним, логічно пов’язане з темою семінару, уточнює або розширює основну відповідь, демонструє розуміння клініко-реабілітаційних аспектів кардіореабілітації.

Критерії оцінювання виконання практичних завдань (ситуативних кейсів)

Оцінювання практичних робіт з дисципліни «Кардіореабілітація» здійснюється з урахуванням здатності здобувачів аналізувати функціональний стан пацієнтів, обґрунтовувати вибір реабілітаційних втручань, дотримуватися принципів безпеки та формулювати логічні висновки.

4 бали – практичну роботу виконано повністю та відповідно до поставленого завдання; продемонстровано глибоке розуміння принципів кардіореабілітації; аналіз є логічним, послідовним і клінічно обґрунтованим; висновки є аргументованими; під час захисту здобувач упевнено пояснює прийняті рішення.

2–3 бали – практичну роботу виконано загалом правильно, проте аналіз є недостатньо розгорнутим або містить окремі неточності у виборі засобів фізичної терапії чи їх обґрунтуванні; під час захисту здобувач демонструє розуміння основного змісту, але пояснення потребують уточнення.

1 бал – практичну роботу виконано частково або з істотними помилками; аналіз має поверховий характер; відсутнє обґрунтування вибору реабілітаційних заходів; здобувач не здатний пояснити результати роботи.

Критерії оцінювання презентації, доповідей, рефератів

Таблиця 5

Критерії оцінювання презентації, реферату

Кількість балів	Відповідність поставленому завданню	Аналітично-клінічна та функціональна складова	Обґрунтованість застосування засобів кардіореабілітації	Структурованість і логіка подання матеріалу
3 бали	Робота повністю відповідає темі та меті завдання; зміст чітко зорієнтований на проблематику кардіореабілітації та безпосередньо пов’язаний із програмними темами дисципліни	Продемонстровано глибоке розуміння клініко-функціональних порушень при серцево-судинних захворюваннях; здійснено самостійний аналіз функціонального стану пацієнта або клінічно орієнтованої реабілітаційної ситуації; висновки є логічними,	Обґрунтовано доцільність застосування засобів фізичної терапії у кардіореабілітації з урахуванням етапу відновлення, показань і протипоказань; чітко простежується зв’язок між теоретичними принципами та	Робота має чітку, логічно вибудовану структуру; матеріал подано послідовно; вступ, основна частина та висновки взаємопов’язані й формують цілісне уявлення про тему

		аргументованими та професійно обґрунтованими	практикою роботи фізичного терапевта	
2 бали	Робота загалом відповідає темі, однак окремі аспекти кардіореабілітації висвітлені поверхово або без чіткого зв'язку з метою завдання	Аналітично-клінічна складова представлена частково; переважає описовий виклад без достатнього аналізу функціонального стану та реабілітаційних рішень; узагальнення наявні, але недостатньо розгорнуті	Основні положення кардіореабілітації подані коректно, проте обґрунтування вибору засобів фізичної терапії є неповним або фрагментарним; зв'язок із практичною діяльністю простежується частково	Загальна структура роботи збережена, однак можливі порушення логіки викладу, повтори або недостатня послідовність подання матеріалу
1 бал	Робота має формальний або фрагментарний зв'язок із темою; мета завдання реалізована частково або не простежується	Аналітично-клінічна складова майже відсутня; матеріал подано у вигляді несистематизованого опису без аналізу функціональних порушень і реабілітаційних підходів	Засоби кардіореабілітації висвітлені поверхово, без обґрунтування їх доцільності, без урахування показань, протипоказань та безпеки; аргументація відсутня або некоректна	Структура роботи нечітка; виклад матеріалу хаотичний, що ускладнює розуміння змісту та логіки подання

9.4 Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми підсумкового (семестрового) контролю.

Розподіл балів за темами занять

	Поточне оцінювання та самостійна робота												ПТ	ДБ
	Модуль 1				Модуль 2									
	1-1	1-2	1-3	тес т	2-1	2-2	2-3	2-4	2-5	2-6	2-7	тес т		
	6	9	9	13	7	7	7	7	7	7	4	13	96	4
	Розподіл балів за видами діяльності:													
УО		3	3		3	3	3	3	3	3			24	
Р	3		3										6	
П		3											3	
З	3	3	3										9	
ПЗ(СК)					4	4	4	4	4	4	4		28	

	37				59								
Загальна рейтингова оцінка											100		

Умовні позначення, що використовуються в таблиці:

ДБ – додаткові бали

ПТ – підсумок по темах та СР

УО – усне опитування на семінарському занятті

Р – написання реферату

П – створення презентації

З – захист презентації, реферату на семінарському занятті

ПЗ(СК) – виконання практичного завдання (ситуативного кейсу)

Розподіл балів за видами діяльності

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Усне опитування на семінарських заняттях	3	8	24	Залік
Підготовка презентацій	3	1	3	
Підготовка рефератів	3	2	6	
Практичне завдання (ситуативний кейс)	4	7	28	
Захист рефератів, презентацій на семінарських заняттях	3	3	9	
Тестування	13	2	26	
Додаткові бали за участь в студентських конференціях, круглих столах, тощо	4	1	4	
Разом			100	

9.5 Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90 - 100 балів	«зараховано» /«passed»	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80 - 89 балів		Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок

C	75 - 79 балів		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів		Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 - 68 балів		Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59 балів	«не зараховано»/ «failed»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

10 Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Богдановська Н.В., Кальонова І.В. Фізична реабілітація засобами фізичної терапії /Підручник.- Суми: Університетська книга.-2023.- 328 с.
2. Внутрішні хвороби /Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М та ін.//Підручник.- К: ВСВ «Медицина».-2022.-584 с.
3. Єжова О., Тимрук-Скоропад К., Ціж Л., Ситник О. Терапевтичні вправи /Навчальний посібник.- Житомир.- ПП «Євро-Волинь».- 2021.- 152 с.
4. Практичні навички фізичного терапевта /Дидактичні матеріали //Авторський колектив Т.Г.Бакалюк і співавт.- Київ, 2022 – 164 с.
5. Фармакологія за Рангом і Дейлом/Переклад з англ. видання// К: ВСВ «Медицина».-2021.-586 с.
6. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина/ Підручник для студентів і лікарів за заг. редакцією проф. В.М.Сокрута.- Краматорск: Каштан.- 2019.- Т.1.- 478 с.

Додаткова література

1. Клінічна практика з фізичної терапії у магістратурі: Методичні настанови/ Л.Чіж і співавт.- Львів: ЛДФУФК ім. Івана Боберського, 2022.-68 с.
2. Джон Е. Голл, Майкл Е. Голл. Медична фізіологія за Гайтаном і Голлом /Підручник.- К:Медицина.-2022.- 631 с.
3. Атаман О.В. Патофізіологія у запитаннях та відповідях /Навчальний посібник.- Вінниця: Нова книга.-2021.-568 с.

Інформаційні ресурси

1. Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Кардіологія» : Наказ; Міністерство охорони здоров'я

- України від 03.07.2006 № 436 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0436282-06>
2. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Стабільна ішемічна хвороба серця» : Наказ; Міністерство охорони здоров'я України від 02.03.2016 № 152 (зі змінами 23.09.2016 № 994) // Реєстр медико-технологічних документів МОЗ України. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_152_ukpmd_ihs.pdf
 3. Клінічний протокол надання медичної допомоги хворим на ішемічну хворобу серця : WebCardio.org (переглянуто 13.01.2015). URL: <https://www.webcardio.org/klinichnyj-protokol-nadannya-medychnoji-dopomogy-khvorym-na-ishemichnu-khvorobu-sertsya.aspx>